

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “บทบาทพระเอกของสมบัติ เมทะนี” ในด้านชีวประวัติพบว่าสิ่งที่ทำให้สมบัติ เมทะนี สามารถอยู่ในวงการภาพยนตร์ไทยได้อย่างยาวนานส่วนหนึ่งมาจากการที่สมบัติ เมทะนี มีรูปร่างที่สง่างาม มีโครงสร้างทางร่างกายที่มีความบึกบึน ทำให้เหมาะกับการแสดงภาพยนตร์ได้ในทุกประเภท ประกอบกับการมีหน้าตาที่มีความหล่อเป็นที่สะดุดตาของผู้ชมภาพยนตร์และที่สำคัญ คือ สมบัติ เมทะนี มีอุปนิสัยที่มีความเป็นมิตร ไม่หยิ่งผยอง ไม่ลืมหูลืมตา เนื่องจากสมบัติ เมทะนี ได้ยึดเอาคำสั่งสอนจากบิดาของตนเองที่ว่า “เราต้องอ่อนน้อมถ่อมตน มือไหวจะชนะทุกที่ แข็งแรงแต่ไม่แข็งกระด้าง อ่อน โยนแต่ไม่อ่อนแอ” มาใช้ปฏิบัติตนในทุกที่เมื่อสมบัติ เมทะนี เข้าสู่วงการภาพยนตร์แล้วได้ปฏิบัติตามข้อควรปฏิบัติของนักแสดงในยุคนั้น คือ ห้ามเล่นละครเวที ไม่ปรากฏตัวในที่สาธารณะ ต้องครองตัวเป็นโสด ถึงแม้ว่าสมบัติ เมทะนี ได้มีครอบครัวก่อนที่จะเข้ามาสู่วงการภาพยนตร์แต่สมบัติ เมทะนี ได้ปฏิบัติตนในด้านครองตัวเป็นโสด ใฝ่อย่างเคร่งครัดในสายตาผู้ชมภาพยนตร์ตลอดมา คือ ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับผู้หญิงคนอื่นๆ ที่เข้ามาในชีวิต มีความรักเดียวใจเดียวและที่สำคัญไม่เคยมีข่าวในทางเสียหายแม้แต่ครั้งเดียว ในด้านการดำเนินชีวิต สมบัติ เมทะนี ยังเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชนในด้านการรักการออกกำลังกาย การเป็นคุณพ่อที่รักครอบครัว เป็นคนที่รักการศึกษาซึ่งในปัจจุบันสมบัติ เมทะนี สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซียตลอดจนการเป็นบุคคลที่ทำประโยชน์เพื่อสังคมตลอดมาอีกด้วย

ในส่วนของการแสดงสมบัติ เมทะนี เป็นนักแสดงที่สามารถแสดงภาพยนตร์ได้ในทุกบทบาทไม่ว่าจะเป็นบทบู๊ บทตลก บทรัก บทชีวิตตลอดจนการร้องเพลงในภาพยนตร์เพลง เนื่องจากสมบัติ เมทะนีเป็นบุคคลที่มีการแสวงหาความรู้ทางการแสดงตลอดเวลาจากการชมภาพยนตร์หรือสังเกตจากสิ่งรอบตัว และยังสามารถนำประสบการณ์ที่ตนเองได้รับจากชีวิตประจำวันเข้ามาปรับใช้ในการแสดงภาพยนตร์และภาพยนตร์ยังต้องอาศัยความสามารถของนักแสดงอีกด้วยเพื่อความสมจริงของภาพยนตร์เนื่องจากในขณะนั้นจะไม่มีการใช้นักแสดงแทน และไม่มีเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์มาช่วยให้ภาพยนตร์เกิดความสมจริง ทำให้เห็นถึงความสามารถของสมบัติ เมทะนี จากจำนวนผลงานการแสดงภาพยนตร์ของสมบัติ เมทะนี ที่มีจำนวนมากที่สุดในโลกถึง 617 เรื่อง จนได้รับการบันทึกลงในหนังสือ Guinness Book of World Records

ในส่วนที่ 2 นั้นเป็นผลการวิจัยในด้านของตัวละครในบทบาทพระเอก ตลอดจนภาพลักษณ์ของพระเอกในภาพยนตร์ว่ามีภาพถ่ายทอดออกมาอย่างไร โดยงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ถึงการถ่ายทอดภาพลักษณ์ความเป็นพระเอกในภาพยนตร์ผ่านโครงสร้างการเล่าเรื่องด้วยการตีความโดยผู้วิจัยจากการชมภาพยนตร์ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ที่เคยร่วมงานกับสมบัติ เมทะนี และผู้ที่ชื่นชอบการชมภาพยนตร์ไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกภาพยนตร์ทั้งหมดรวม 17 เรื่องมาทำการศึกษาในครั้งนี้ โดยแบ่งเป็นประเภทของภาพยนตร์ ดังนี้

1. ภาพยนตร์บู๊ (Action) ประกอบด้วย

- 1.1 ทอง (2516)
- 1.2 ชุมแพ (2519)
- 1.3 แหกค่ายนรกเดือนเบี่ยนฟู (2520)
- 1.4 มหาหิน (2521)
- 1.5 ผ่าปิ่น (2523)

2. ภาพยนตร์ชีวิต (Drama) ประกอบด้วย

- 2.1 รักนิรันดร์ (2513)
- 2.2 แผ่นดินของเรา (2519)
- 2.3 สลักจิต (2522)

3. ภาพยนตร์ตลก (Comedy) ประกอบด้วย

- 3.1 ไก่นา (2514)
- 3.2 พ่อปลาไหล (2515)
- 3.3 เต้าฮวยไล่เหลี่ยม (2523)

4. ภาพยนตร์ย้อนยุค (Period) ประกอบด้วย

- 4.1 คีบบางระจัน (2509)
- 4.2 พยัคฆ์ร้ายไทยถีบ (2518)
- 4.3 ขุนศึก (2519)

5. ภาพยนตร์เพลง (Musical) ประกอบด้วย

- 5.1 เกาะสวาทหาคศรรค์ (2512)
- 5.2 มนต์รักชาวไร่ (2514)
- 5.3 เพลงรักบ้านนา (2520)

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะตัวละครในบทบาทพระเอกนั้นจะสามารถแบ่งได้ใน 2 ลักษณะด้วยกันคือ ลักษณะที่ 1 เป็นรูปแบบที่ว่าเป็นพระเอกที่มากคนเดียว ส่วนลักษณะที่ 2 เป็นแบบที่มาเป็นกลุ่มของพระเอก (Plural-Protagonist) โดยกลุ่มของพระเอกนั้นจะมีเป้าหมายหรือภารกิจอย่างเดียวกันซึ่งในกลุ่มของพระเอกนั้นตัวละครที่รับบทโดยสมบัติ เมทะนี จะมีบทบาทสำคัญมากที่สุดภายในกลุ่ม กล่าวคือ จะเข้ามาเป็นผู้นำภายในกลุ่ม เป็นที่ไว้วางใจของคนภายในกลุ่ม เป็นต้น และบทบาทพระเอกในภาพยนตร์นั้นมีส่วนส่งเสริมความเป็นพระเอกให้กับสมบัติ เมทะนี ในด้านของคุณธรรม จริยธรรม ที่ปรากฏออกมาในตัวละครพระเอก โดยพระเอกจะเป็นบุคคลที่มีความเสียสละคำนึงถึงภารกิจหลักมากกว่าเรื่องส่วนตัว ตลอดจนยังเป็นภาพตัวแทนในเรื่องต่างๆ เช่น ความสามัคคีของการทำงานเป็นกลุ่ม การใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายและมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง การกลับตัวกลับใจเป็นคนดี การเป็นผู้ชายที่บูชาความรัก เป็นต้น ของกฎแห่งกรรม เป็นต้น ซึ่งเรื่องราวในภาพยนตร์จะค่อยๆ เปิดเผยให้เห็นถึงความสามารถของพระเอก เบื้องหลังชีวิตส่วนตัวของพระเอก ตลอดจนถึงที่มาของความขัดแย้งต่างๆ อันเป็นจุดเริ่มต้นภารกิจหลักของพระเอก

ในส่วนของภาพลักษณ์ของพระเอกในภาพยนตร์จะมีความโดดเด่นมากกว่าตัวละครอื่นๆ ในทุกๆ ด้านอันประกอบไปด้วย บุคลิกลักษณะภายนอกของตัวละคร ลักษณะนิสัยและอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ความสามารถทางการต่อสู้และศักยภาพทางด้านความรัก โดยบุคลิกลักษณะภายนอกของตัวละครนั้นพระเอกจะมีการแต่งกายที่บ่งบอกถึงรูปแบบของความเป็นชาย ฐานะความเป็นอยู่ได้เป็นอย่างดี และยังสามารถบอกถึงความสามารถของพระเอก ประกอบกับภารกิจหลักที่พระเอกได้รับมอบหมาย อีกทั้งการแต่งกายของพระเอกนั้นจะมีความแตกต่างจากตัวละครอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด เช่นในภาพยนตร์เรื่อง “มหาหิน” (2521) “แหกค่ายนรกเดียนเบียนฟู” (2520) “ขุนศึก” (2519) เป็นต้น และส่วนสำคัญที่พระเอกในยุคนั้นต้องมี คือ การมีโครงสร้างทางร่างกายที่สง่างาม มีกล้ามเนื้อที่สมบูรณ์ ซึ่งการมีกล้ามเนื้อที่สมบูรณ์ประกอบกับความสามารถทางการแสดงในทุกๆ ด้าน ทำให้สมบัติ เมทะนี แสดงภาพยนตร์ได้ในทุกประเภท กล่าวคือในภาพยนตร์บู๊ (Action) และภาพยนตร์ย้อนยุค (Period) ทำให้ตัวละครในบทบาทพระเอกดูมีความสมจริง มีความเข้มแข็งที่พร้อมจะผจญภัยและเผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่พระเอกต้องพบ ส่วนในภาพยนตร์ประเภทอื่นๆ นั้นแม้จะไม่เห็นถึงกล้ามเนื้อของพระเอก แต่ด้วยรูปร่างที่สง่างามทำให้

บุคลิกลักษณะภายนอกของตัวละครนั้นดูมีความเหมาะสมและเข้ากับเนื้อเรื่องของภาพยนตร์ได้เป็นอย่างดี

ในด้านลักษณะนิสัยและอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร โดยพิจารณาจากโครงสร้างการเล่าเรื่องของภาพยนตร์แล้วจะพบว่าลักษณะนิสัยของพระเอกจะขึ้นอยู่กับภารกิจหลักของพระเอกที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งพระเอกจะมีความตระหนักรู้ถึงหน้าที่ในภารกิจตลอดจนเบื้องหลังชีวิตของพระเอก ส่งผลให้พระเอกเกิดอาการเก็บกด (Repression) กับความขัดแย้งต่างๆ จากนั้นได้มีการระบายความรู้สึกของตนเองออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น การตะโกน การหาสิ่งมาแทนที่ (Displacement) การส่งทอดความรู้สึก (Projection) เป็นต้น ในส่วนของอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครนั้นเป็นผลมาจากสภาพสังคมที่พระเอกดำเนินชีวิตอยู่ ซึ่งพระเอกจะแสดงอารมณ์ความรู้สึกโดยภาพรวมดังนี้ อารมณ์ของความรู้สึกเหงา (Loneliness) อารมณ์ของความรู้สึกก้าวร้าว (Aggression) อารมณ์ของความรู้สึกแปลกแยกหรือแตกต่าง (Alienation) ซึ่งภาพยนตร์ได้นำเสนอการแสดงออกทางอารมณ์โดยใช้ขนาดภาพในการสื่อความหมาย คือ ภาพขนาดใกล้มาก (Extreme Close up) เพื่อให้ผู้ชมรับรู้ถึงการแสดงอารมณ์ออกทางสายตา การใช้ภาพมุมสูง (High Angle) เพื่อแสดงให้เห็นว่าพระเอกกำลังถูกกดขี่และมีความแปลกแยกจากตัวละครอื่น ภาพขนาดใกล้ (Close up) ของสิ่งต่างๆ ในการเป็นสัญลักษณ์ (Symbols) ของอารมณ์พระเอก หรือเป็นการสื่ออารมณ์ออกทางใบหน้าของพระเอกได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ตลอดจนการเปลี่ยนขนาดของภาพอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ผู้ชมรับรู้ถึงความรู้สึกของพระเอกในขณะนั้นได้อย่างทันที

สิ่งที่พระเอกในภาพยนตร์ไทยยุคนั้นจะขาดไม่ได้ คือ ความสามารถทางการต่อสู้ ซึ่งความสามารถทางการต่อสู้ที่พระเอกพึงมี คือ การต่อสู้ด้วยมือเปล่าและการใช้อาวุธปืน ซึ่งการใช้อาวุธปืนพระเอกจะมีความแม่นยำในการยิงปืนที่สูงมาก ภาพยนตร์จะสื่อความสามารถทางการใช้อาวุธปืนด้วยการใช้ขนาดภาพ เช่น ในภาพยนตร์เรื่อง “ผ่าปืน” (2523) จะเน้นการใช้ภาพขนาดใกล้ (Close up) ให้เห็นถึงการใช้อาวุธปืน และการตัดสลับ (Cut) ที่รวดเร็วเข้าประกอบ ในด้านการต่อสู้ด้วยมือเปล่า นั้นจะเห็นได้ว่าคู่ต่อสู้ของพระเอกจะมีโครงสร้างทางร่างกายที่มีความใกล้เคียงกับพระเอก เช่น มานพ อัสวเทพ คามพ์ ด้สกร ฤทธิ์ ลือชา เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การต่อสู้ด้วยมือเปล่าของพระเอกมีความโดดเด่นและเป็นตัวเสริมให้การต่อสู้ระหว่างพระเอกกับผู้ร้ายมีความสูสีกัน ทำให้ผู้ชมภาพยนตร์เกิดความรู้สึกเอาใจช่วยพระเอก ส่วนตัวละครที่ได้รับบทในรูปแบบเจ้าพ่อ หรือผู้มีอิทธิพลนั้น นักแสดงที่รับบทดังกล่าวจะต้องมีชั้นเชิงและศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมกับพระเอก นักแสดงที่มักจะได้รับบทผู้มีอิทธิพลจะเป็น สะอาด เปี่ยมพงศ์สานต์ และเกษรา เปลี่ยนวิถี อันเป็นการทำให้พระเอกต้องคิดหาวิธีในการเอาชนะกลุ่มผู้มีอิทธิพลด้วยวิธีการที่แยบยลต่างๆ ในภาพยนตร์นี้

(Action) และภาพยนตร์ย้อนยุค (Period) พระเอกจะต้องมีความสามารถอีกประการคือ ความสามารถทางการจีบๆ ซึ่งความสามารถทางด้านนี้ของพระเอกจะทำให้ภาพยนตร์มีความสมจริง อันเกิดจากการที่ไม่ต้องใช้ตัวแสดงแทนมาแสดง จากการต่อสู้ในด้านต่างๆ ต้องอาศัยความสามารถ เฉพาะตัวของนักแสดงเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากในสมัยก่อนนั้นไม่มีเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์มา ช่วยทำให้ภาพยนตร์มีความสมจริง ในส่วนของภาพยนตร์ประเภทอื่นที่ไม่เห็นความสามารถ ทางการต่อสู้ของพระเอกได้อย่างชัดเจนนั้น พระเอกจะต้องต่อสู้กับความขัดแย้งภายในจิตใจของตนเองอันเกิดจากความรัก สภาพสังคมตลอดจนความเป็นตัวของตัวเอง โดยใช้ความมั่นคงทาง จิตใจ ความดี เป็นอาวุธที่ใช้ในการต่อสู้อันเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งชัยชนะของพระเอกในที่สุด

ในส่วนของศักยภาพทางด้านความรักนั้น ด้วยความที่สมบัติ เมทะนี จัดเป็นบุคคลที่มี หน้าตาที่หล่อเหลา รูปร่างที่ดีจึงส่งผลให้ในภาพยนตร์นั้นพระเอกจะมีรูปลักษณ์ภายนอก (Appearance) เป็นที่สะดุดตากับเพศตรงข้าม และยังสามารถสร้างความประทับใจในครั้งแรก (First Impression) ที่พบกันอีกด้วย นอกจากนี้พระเอกยังมีการใช้วาทศิลป์ในการโน้มน้าวใจ (The Ability to Convince others) ผู้อื่น โดยพระเอกจะใช้คำพูดในลักษณะหวานลุ่ม ล่อ หยก ล้อ กับ นางเอกเพื่อให้ตนเองสมหวังในความรัก หรือพระเอกจะใช้ความสามารถทางการต่อสู้เพื่อปกป้อง คนที่ตนเองรัก และในภาพยนตร์จะใช้การตัดสลับภาพของพระเอกกับนางเอกเพื่อเปรียบเทียบ ความรักที่กำลังเกิดขึ้น เช่น ในภาพยนตร์เรื่อง “มหาหิน” (2521) ใช้การตัดสลับระหว่างภาพพระเอกกับ นางเอกกับภาพของเบ็ดที่อยู่กันเป็นคู่ ในภาพยนตร์เรื่อง “รักนิรันดร์” (2513) ใช้ภาพของสภาพ ธรรมชาติในการเปรียบเทียบความรักให้มีความสอดคล้องกับบทเพลงในภาพยนตร์ ส่วนภาพยนตร์ เรื่อง “แผ่นดินของเรา” (2519) ใช้การตัดสลับภาพของดอกไม้วัยกับม้าที่อยู่เป็นคู่เพื่อบ่งบอกถึง ความสุขของคู่รัก และในเรื่อง “สลักจิต” (2522) ภาพยนตร์ใช้การสร้างกรอบภาพเพื่อบอกถึงการอยู่ กันเป็นคู่ของพระเอกนางเอก เป็นต้น

โดยภาพรวมแล้วภาพลักษณ์ความเป็นพระเอกจะมีความโดดเด่นต่างจากตัวละครอื่น และมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในภาพยนตร์ โดยพระเอกจะมีลักษณะทางร่างกายที่มีความบึกบึน มีความสามารถในทุกๆ ด้าน ไม่พบกับความผิดหวังและความพ่ายแพ้ อีกส่วนหนึ่งที่เสริมให้พระเอกมี ความสมบูรณ์ในเรื่องของความรัก คือ การที่บทภาพยนตร์ได้ใส่ตัวเอกที่มีความไพเราะ อ่อนหวานต่อ สตรีเพศทำให้เห็นถึงความเป็นสุภาพบุรุษของพระเอกที่มีต่อเพศตรงข้ามได้อีกประการหนึ่ง หรืออาจ กล่าวได้ว่าเป็นพระเอกจะเป็นตัวละครในลักษณะที่เรียกว่า “ตัวละครมิติเดียว” (Flat Character) ซึ่ง ในภาพยนตร์ได้ใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การใช้มุมกล้อง การใช้ขนาดภาพ การตัดสลับ เป็นต้น ในการที่

จะทำให้พระเอกมีความโดดเด่นขึ้นมา ส่งผลให้ผู้ชมภาพยนตร์เห็นถึงความสามารถในด้านต่างๆ ของพระเอกและสามารถจดจำภาพความประทับใจที่เกี่ยวกับพระเอกได้อย่างชัดเจน

จากที่กล่าวมานั้นทำให้ทราบว่าสมบัติ เมทะนี มีความเป็นพระเอกในจอภาพยนตร์จากที่ภาพยนตร์ได้นำเสนอออกมาในรูปแบบต่างๆ และคุณธรรม จริยธรรม ที่ปรากฏในตัวละครพระเอกนั้นล้วนแล้วแต่เป็นคุณธรรมที่สมบัติ เมทะนี ได้นำมาปรับใช้ในเรื่องการดำเนินชีวิตส่วนตัว ส่งผลให้สมบัติ เมทะนี เป็นพระเอกอย่างเต็มตัวทั้งในจอภาพยนตร์และนอกจอภาพยนตร์สมดังคำกล่าวที่สื่อมวลชนได้ให้ฉายากับสมบัติ เมทะนี ว่า “พระเอกตัวจริง” หรือ “พระเอกตลอดกาล”

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากภาพยนตร์ที่สมบัติ เมทะนี แสดงมีจำนวนถึง 617 เรื่อง แต่ในการวิจัยครั้งนี้นำภาพยนตร์มาศึกษาเพียง 17 เรื่อง จึงเป็นการศึกษาถึงภาพลักษณ์ความเป็นพระเอกในภาพยนตร์ส่วนน้อยที่สมบัติ เมทะนี ได้รับบทบาทเป็นพระเอก เพราะฉะนั้นอาจมีการศึกษาภาพยนตร์เพิ่มเติมจากการวิจัยในครั้งนี้
2. ประเภทของภาพยนตร์ (Genre) นั้นมีส่วนสำคัญต่อภาพลักษณ์ความเป็นพระเอกในด้านต่างๆ จึงอาจมีการศึกษาภาพลักษณ์ความเป็นพระเอกเพิ่มเติมจากประเภทของภาพยนตร์ที่ปรากฏในงานวิจัยชิ้นนี้ เพื่อนำมาเปรียบเทียบภาพลักษณ์ให้เห็นถึงความแตกต่างของบทบาทพระเอก
3. สามารถนำแนวทางที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้นคว้า มาพัฒนาภาพลักษณ์ความเป็นพระเอกในภาพยนตร์ไทยและเพิ่มความมีมิติให้ตัวละครมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น